

Oponentský posudek

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Blanka Soukupová, CSc.

Matějka, David, *Pohledy bývalých profesionálních hokejistů na jejich sportovní kariéru a život. Hokej jako životní styl?* Praha: UK FHS, 2021, 190 stran včetně příloh.

Tématem předkládané bakalářské práce Davida Matějky je lední hokej (dále jen hokej), nebo přesněji zpětné ohlédnutí vybraných bývalých vrcholových hokejistů na jejich kariéru a to, co následovalo po jejím skončení. V českém kontextu hokej dalece překračuje hranici běžné (esenciální) představy o sportu, je to vskutku sociokulturní fenomén (s. 9), jehož součástí jsou v určitých situacích i ti, kteří běžně tomuto sportovnímu odvětví neholdují. Autor hned na úvod přiznává svou motivaci plynoucí z jeho insiderství ve vztahu k hokeji, což se ukázalo jako zjevná výhoda, jelikož mu poskytli poměrně dlouhá interview bývalí hokejisté, z nichž někteří to dotáhli až k titulu mistra světa (Bělohav), nebo do nejkvalitnější hokejové ligy na světě NHL (Kotalík, Hanzal). Domnívám se, že bez této insiderské základny by podobně zaměřený výzkum byl realizovatelný velmi obtížně. V této souvislosti příliš nepřekvapí, že máme (v našem prostředí) dosud poměrně málo skutečně etnografických nebo antropologických prací věnujících se vrcholovému sportu a s ním spojených aktivit (Sekotovy práce jsou spíše sociologické, jiné se více věnují psychologickým nebo ekonomickým aspektům, historii toho kterého sportovního odvětví, další jsou zaměřeny statisticky apod.).

Matějkaova práce tak umožňuje outsiderům na základě řady rozhovorů sledovat životní dráhu více než deseti vrcholových hokejistů od jejich dětských let po současnost, kdy již s vrcholovým sportem skončili. Autorovým hlavním záměrem, naznačeným v poměrně rozsáhlém Úvodu (s. 9-28), bylo ověřit hypotézu, podle níž je profesionální hokej životní styl, který pokračuje i po skončení kariéry vrcholového sportovce. K dosažení tohoto cíle autor užívá teoretických východisek hned z několika vědních oborů - sociokulturní antropologie, etnologie, sociologie a psychologie sportu (Giddens 1999, Sekot 2008 ad., Erikson 1995) a orální historie (Vaněk, Mücke 2011). Orální historii je možné, vedle polostrukturovaných rozhovorů a záznamů znaků neverbálního chování, považovat rovněž za jednu ze základních autorem používaných metod. Rozhovory byly, i s ohledem na aktuální epidemiologickou situaci, vedeny jak distanční formou, tak osobně, kde zejména se ukazovala jistá autorova výhoda v podobě známosti s některými zpovídanými hokejisty, jejichž stručné profily jsou rovněž součástí úvodních pasáží práce.

Druhá kapitola je podle mého názoru poněkud zdlouhavě (s. 29-42) věnována historickému vývoji hokeje se zaměřením na významné mezníky jak na mezinárodní úrovni, tak zejména ve vztahu k českému, resp. československému hokeji. Zdá se mi ovšem, že tato část příliš nesouvisí s hlavní linií autorova výkladu, v kontextu celé práce působí příliš izolovaně. Určitou souvislost bychom snad mohli najít ve výpovědích některých aktérů, kteří považují dvě výhry československých hokejistů nad nepřemožitelnou rudou mašinou (SSSR) na mistrovství světa ve Stockholmu v roce 1969. K této kapitole bych měl na autora dvě otázky: 1. Proč se rozhodl pro takto poměrně podrobné shrnutí dějin mezinárodního a českého/československého hokeje? 2. Proč v této historické části zcela opominul období přibližně 1972-1989? Byl to záměr nebo jen nepatřičné opomenutí? Pokud tím autor něco sledoval, co ho k tomu vedlo? Vždyť toto je období, kdy se formovala možná většina autorem zpovídaných osobností. V kontextu práce se domnívám, že historické pasáže se měly věnovat právě tomuto období, jelikož 70. léta byla také jakousi zlatou érou našeho hokeje (vedle zmiňovaného titulu mistrů světa v roce 1972 další

v letech 1976 a 1977, těsně druhé místo o rok později, skvělá účast na prvním Kanadském poháru v roce 1976 atd.). Domnívám se, že je to doba, kdy budoucí generace našich hokejistů byli ovlivňováni takovými jmény jako bratři Holíkové, Martinec, Holeček, Hlinka, Nový, Machač, Pospíšil a řada dalších. V té době také někteří špičkoví hráči (Nedomanský, Farda) emigrovali a později se v zámoří nebo jinde poměrně proslavili. Jaký vliv měla tato druhá zlatá vlna našeho hokeje na kariéru zpovídaných aktérů?

Jádrem Matějkovy práce je nicméně nejdelší třetí kapitola (s. 43-81), v níž se na základě velkého množství rozhovorů a odpovědí snaží o komparativní sebereflexi dvanácti vybraných bývalých špičkových hokejistů. Na základě několika proměnných (rodinného zázemí, vzdělání, cesty do profesionálního hokeje, života po kariéře a několika dalších) a analýzy k nim vztahujících se odpovědí dospěl k závěru, že mezi stáváním se hokejistou, profesionálním životem a pokariérním období existuje jakási kontinuita spočívající v představě, že hokej je pro tyto lidi i nadále životním stylem, třebaže přiznaně již nikoli hlavní životní náplní, kterou, jak snad všichni svorně uvedli, je rodina. Závěr tudíž není nikterak překvapivý, přesto v odpovědích aktérů můžeme i my hokejoví outsideři a laici najít řadu zajímavostí, jako například to, že navzdory vysokým příjmům, jsou i ti nejlepší hokejisté „pouhým“ majetkem klubů, které s nimi mohou libovolně nakládat jako s loutkami. A toho nejsou ušetřeni ani ti úplně nejlepší (viz někdejší přestup hokejového krále Wayne Gretzského z Edmontonu do naprosto nehojového Los Angeles na konci 80. let atd.).

Bakalářskou práci Davida Matějky považuji za poměrně zdařilou zejména v rozhovorových kapitolách, zatímco propojení teoretického ukotvení s vlastním „pozorováním“ je slabší a kdesi na cestě se ztrácí. Všechny tři hlavní části (Úvod, historický oddíl a empirická část) tak působí poněkud izolovaně, nikoli jako propojený celek. Navzdory těmto a výše zmíněným výhradám práci doporučuji k obhajobě s navrhovaným hodnocením *velmi dobře*.

V Květnici, 3. 2. 2021.

Marek Halbich